

Менеджмент

УДК 005.585:338.246-049.5]:330.341.1](045)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18053721>

Система оцінювання економічної безпеки інноваційного підприємництва

Сидоренко Нікіта Русланович

аспірант

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

вул. Садова, 2, м. Умань, Черкаська обл., Україна, 20300

sydorenkonikita7@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-5528-9069>

Прийнято: 08.12.2025 | Опубліковано: 24.12.2025

Анотація: У статті розкрито теоретико-методологічні засади та прикладні підходи до оцінювання економічної безпеки інноваційного підприємництва в умовах трансформаційної економіки. **Метою статті** є теоретико-методологічне обґрунтування та розроблення системи оцінювання та моніторингу економічної безпеки інноваційного підприємництва в умовах трансформаційної економіки, що характеризується високим рівнем невизначеності, інституційною нестабільністю, цифровою трансформацією та впливом кризових і воєнних чинників. Особливу увагу приділено подоланню фрагментарності існуючих підходів до оцінювання економічної безпеки інноваційно активних підприємств. **Методи.** У дослідженні використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема: аналіз і синтез, системний і структурно-функціональний підходи, індикаторний та індикаторно-інтегральний методи, метод нормування та зважування показників, статистичний аналіз, графічні методи – для теоретичного обґрунтування та розробки підходів до оцінювання економічної безпеки інноваційного підприємництва. **Результати.** У статті систематизовано

сучасні наукові підходи до оцінювання економічної безпеки підприємств і виявлено ключові прогалини, пов'язані з недостатнім урахуванням інноваційної специфіки та відсутністю безперервного моніторингу. Запропоновано індикаторно-інтегральну модель оцінювання економічної безпеки інноваційного підприємства, що охоплює фінансово-інвестиційну, інноваційно-технологічну, кадрово-інтелектуальну, інформаційно-цифрову та ринково-інституційну складові. Розроблено концептуальну систему оцінювання та моніторингу, інтегровану з цифровими аналітичними інструментами, яка забезпечує регулярну діагностику рівня економічної безпеки та ідентифікацію вразливих зон. **Висновки.** Обґрунтовано, що впровадження системи оцінювання та моніторингу економічної безпеки інноваційного підприємства створює передумови для підвищення стійкості інноваційно активних підприємств, своєчасного виявлення ризиків і підтримки управлінських рішень у трансформаційній економіці. Запропонований підхід може бути використаний у практиці корпоративного управління, а також як аналітичний інструмент у процесі формування державної політики підтримки інноваційного підприємства.

Ключові слова: менеджмент, ризик-менеджмент, інновації, кадровий потенціал, цифрова трансформація, моніторинг.

A System for Assessing the Economic Security of Innovative Entrepreneurship

Nikita Sydorenko

Postgraduate student

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

2 Sadova st., Uman, Cherkasy region, 20300, Ukraine

sydorenkonikita7@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-5528-9069>

Abstract: The article reveals the theoretical and methodological foundations and applied approaches to assessing the economic security of innovative entrepreneurship under the conditions of a transformational economy. **The purpose of this article** is to substantiate theoretical and methodological foundations and to develop an applied system for assessing and monitoring the economic security of innovative entrepreneurship under the conditions of a transformational economy. The research is motivated by increasing environmental uncertainty, institutional instability, digital transformation of business processes, and the growing impact of crisis and post-war factors, which significantly intensify risks for innovation-active enterprises. The study seeks to overcome the fragmentation of existing approaches to economic security assessment by proposing an integrated and operational framework focused on innovative business activity. **Methods.** The study employs a set of general scientific and special research methods, including analysis and synthesis, systemic and structural-functional approaches, indicator-based and indicator-integrated methods, normalization and weighting of indicators, statistical analysis, and graphical methods, which are used to provide theoretical substantiation and to develop approaches for assessing the economic security of innovative entrepreneurship. **Results.** The study identifies key limitations of recent research, including the predominance of fragmented assessments, insufficient focus on innovation-specific risks, and the lack of continuous monitoring tools. An indicator-based integrated model for assessing the economic security of innovative entrepreneurship is proposed, encompassing financial-investment, innovation-technological, human-intellectual, information-digital, and market-institutional components. A conceptual system for assessment and monitoring is developed, integrating methodological, organizational, and information-analytical elements and oriented toward digital analytical tools. An illustrative application of the proposed methodology confirms its practical feasibility and ability to identify vulnerable components of economic security in innovation-active enterprises. **Conclusions.** The results demonstrate that the implementation of a comprehensive assessment and

monitoring system enhances the resilience of innovative entrepreneurship, supports timely risk identification, and improves managerial decision-making in a transformational economy. The proposed approach can be applied in corporate management practice and may serve as an analytical basis for public policy aimed at supporting innovative entrepreneurship.

Keywords: management; risk management; innovation; human resource potential; digital transformation; monitoring.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Інноваційне підприємництво в умовах трансформаційної економіки виступає ключовим драйвером оновлення структури господарства, зміцнення конкурентоспроможності та формування нових точок економічного зростання. Для України, де трансформаційні зміни посилюються наслідками повномасштабної війни й курсом на європейську інтеграцію, питання економічної безпеки інноваційного підприємництва набувають системного характеру.

Саме інноваційно активні підприємства виявляються найбільш чутливими до зміни інституційного середовища, доступу до фінансових ресурсів, цифрової інфраструктури та кваліфікованої робочої сили, що зумовлює потребу у розробці спеціалізованих систем оцінювання й моніторингу їх економічної безпеки.

За даними Державної служби статистики України, у 2010–2024 рр. частка інноваційно активних промислових підприємств коливалася в межах 8,8–18,9 %, у 2021 р. знизилася до 9,6 %, у 2023 р. – до 8,8 %, тоді як у 2024 р. зафіксовано суттєве зростання до 15,7 % [1]. Така їх динаміка свідчить про високу чутливість інноваційного сектору до шоків та актуалізує потребу в розробленні сучасних систем оцінювання та моніторингу економічної безпеки інноваційного підприємництва.

Особливої актуальності набуває формування системи оцінювання і моніторингу, що забезпечує не лише разову діагностику, а й безперервне

спостереження за змінами безпекового стану інноваційно активних підприємств, оперативне виявлення загроз і підтримку прийняття управлінських рішень на основі цифрових аналітичних платформ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика економічної безпеки інноваційного підприємництва в умовах трансформаційної економіки в останні роки набула підвищеної уваги з боку вітчизняних і зарубіжних науковців, що зумовлено зростанням нестабільності зовнішнього середовища, цифровою трансформацією бізнес-процесів, воєнними ризиками та необхідністю післякризового й післявоєнного відновлення економіки.

У сучасних дослідженнях економічної безпеки підприємства домінує інтегральний підхід, відповідно до якого безпека розглядається як результат взаємодії фінансових, виробничих, інноваційних, кадрових і інформаційних компонентів.

Дослідження Н. Аванесової та Є. Чупріна акцентують на структурній декомпозиції економічної безпеки підприємства та необхідності адаптації її інструментарію до умов нестабільності з використанням всього ресурсного потенціалу підприємств [2].

Інноваційна складова економічної безпеки більш детально розкрита у праці Т. Гринько, Т. Гвініашвілі та П. Бірюкової [3]. Разом з тим автори зосереджуються здебільшого на концептуальних питаннях та не пропонують цілісної методики кількісного оцінювання інноваційної безпеки в системі загальної економічної безпеки підприємства.

У дослідженні О. Дьяченко та Л. Артеменко зроблено акцент на економічній безпеці інноваційно-орієнтованих підприємств у контексті євроінтеграційних процесів [4], проте запропонований підхід має переважно описовий характер і не формує інструментарій безперервного моніторингу безпекового стану.

Значний внесок у розвиток кількісних підходів до оцінювання економічної безпеки інноваційно активних підприємств зроблено у праці Н. Літвін, Н.

Грабар, С. Тимофєєва та співавторів, де запропоновано використання методики на основі моделі Солоу для оцінки рівня безпеки з урахуванням інноваційної активності [5]. Однак такі моделі є складними для практичного застосування на рівні середнього та малого бізнесу й не забезпечують оперативного моніторингу.

Питання оцінювання економічної безпеки підприємств в умовах надзвичайних ситуацій та криз розглянуто у праці О. Баженової, Н. Белоус та І. Чорнодіда [6], де пропонується трьохетапна система аналізу з виокремленням критичних зон ризику. Разом з тим інноваційна специфіка підприємств та роль цифровізації в системі безпеки розкриті недостатньо.

О. Савченко та Л. Приступа доводять доцільність використання цифрових платформ, систем аналітики даних та інструментів раннього попередження загроз [7]. Водночас питання інтеграції таких інструментів у цілісну систему оцінювання та моніторингу економічної безпеки інноваційного підприємництва залишаються відкритими.

Значна кількість робіт останніх років присвячена розвитку інноваційного підприємництва в Україні в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій. Так, у дослідженнях С. Давимуки та Н. Попадинець окреслено ключові тренди розвитку інноваційного підприємництва та його роль у післявоєнній реконструкції економіки [8]. Подібні до висновків попередніх авторів містяться у працях І. Ангелко, Н. Самотій та Г. Лех [9], а також С. Білоус-Сергєєвої [10], де інноваційне підприємництво розглядається як чинник національного та регіонального розвитку та економічної стійкості.

Разом з тим зазначені дослідження переважно зосереджуються на макрота мезорівнях аналізу і не пропонують інструментів оцінювання безпеки інноваційних підприємств на мікрорівні. У працях М. Ільчишина, М. Васильченко та О. Кравченка досліджується зміст і трансформація інноваційного підприємництва в сучасних умовах трансформаційних змін, однак економічна безпека розглядається фрагментарно, без інтеграції з кількісними моделями оцінювання [11; 12].

Водночас, узагальнення результатів досліджень дозволяє дійти висновку, що відсутність інтегральної методики, орієнтованої на інноваційні підприємства, та недостатня увага до системного моніторингу в умовах трансформаційної економіки і визначають наукову новизну й практичну спрямованість поточного дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на суттєвий масив сучасних наукових досліджень, присвячених економічній безпеці підприємств і розвитку інноваційного підприємництва, у цій сфері зберігається низка нерозв'язаних наукових проблем. По-перше, більшість наявних праць або орієнтовані на загальні моделі економічної безпеки підприємства, або аналізують інноваційне підприємництво переважно на макро- та мезорівнях, не пропонуючи операціоналізованих інструментів оцінювання економічної безпеки інноваційно активних підприємств на мікрорівні. По-друге, у попередніх дослідженнях окремі складові економічної безпеки – фінансова стійкість, інноваційний потенціал, технологічний розвиток, цифрова трансформація – здебільшого розглядаються ізольовано, що унеможливує формування комплексної та збалансованої оцінки рівня економічної безпеки інноваційно орієнтованого бізнесу. По-третє, запропоновані кількісні й економетричні підходи часто характеризуються високими вимогами до інформаційного забезпечення та слабкою адаптованістю до умов трансформаційної економіки, для якої притаманні інституційна нестабільність, підвищена невизначеність і вплив кризових та воєнних шоків. Крім того, у наукових працях недостатньо концептуалізовано оцінювання економічної безпеки як безперервну систему моніторингу, здатну відстежувати динамічні зміни ризиків та інноваційної активності в часі. У зв'язку з цим існує об'єктивна потреба у формуванні комплексної, прикладно орієнтованої системи оцінювання та моніторингу економічної безпеки інноваційного підприємництва, яка інтегрує фінансові, інноваційно-технологічні, кадрові, інформаційно-цифрові та ринково-

інституційні компоненти з урахуванням специфіки трансформаційної економіки. Саме на розв'язання цих наукових прогалин і спрямоване це дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних засад та розробці прикладної системи оцінювання та моніторингу економічної безпеки інноваційного підприємництва в умовах трансформаційної економіки на основі індикаторно-інтегрального підходу.

У межах дослідження передбачено розв'язання таких завдань:

1. Уточнити понятійний апарат та теоретичні засади економічної безпеки інноваційного підприємництва.

2. Обґрунтувати систему показників та алгоритм індикаторно-інтегрального оцінювання економічної безпеки.

3. Розробити концептуальну систему оцінювання та моніторингу економічної безпеки інноваційного підприємництва, інтегровану із запропонованим індикаторно-інтегральним підходом.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. У вітчизняній і зарубіжній науковій літературі економічна безпека підприємства розглядається як стан захищеності його життєво важливих інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз, що забезпечує стійкий розвиток, фінансову стабільність і конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі [2]. На основі визначення Н. Аванесової та Є. Чупріна [2] економічну безпеку доцільно трактувати як спроможність підприємства підтримувати цільовий рівень ключових параметрів (фінансових, виробничих, інноваційних, соціальних тощо) за умови дії дестабілізуючих чинників ринкового та інституційного середовища.

Для інноваційного підприємництва зазначене визначення потребує розширення з урахуванням інноваційної складової економічної безпеки, яка, за Т. Гринько, Т. Гвініашвілі та П. Бірюковою [3], відображає рівень захищеності інноваційного потенціалу, можливості мінімізації ризиків та загроз, пов'язаних з

інноваційними процесами, та здатності підприємства підтримувати безперервність інноваційних процесів. Дослідження О. Дьяченко та Л. Артеменко [4] підкреслюють, що для інноваційно-орієнтованих підприємств критичною є не лише фінансова, а й технологічна, інноваційна та політико-правова компоненти безпеки, які визначають здатність інтегруватися в європейський інноваційний простір.

Отже, під економічною безпекою інноваційного підприємництва будемо розуміти стан збалансованості та стійкості фінансових, інноваційно-технологічних, кадрових і організаційно-правових параметрів діяльності інноваційно активних підприємств, що забезпечує їх здатність реалізовувати інноваційні стратегії розвитку в умовах трансформаційної економіки та підвищеної турбулентності середовища [2–4; 13].

Сучасні дослідження інноваційного підприємництва вказують на його особливу роль у відбудові та структурній модернізації економіки України в післявоєнний період [7–12; 14]. Зокрема, С. Давимука та Н. Попадинець, аналізуючи тренди розвитку інноваційного підприємництва, підкреслюють, що інноваційні стартапи та високотехнологічні МСП стають ключовими агентами технологічного розвитку та економічного відновлення [8]. Подібні висновки роблять І. Ангелко, Н. Самотій та Г. Лех, акцентуючи увагу на мультиплікативному ефекті інноваційного підприємництва для зайнятості та національного економічного розвитку [9].

На регіональному рівні інноваційне підприємництво розглядається як один із ключових факторів постконфліктної реконструкції територій, зокрема через розвиток інноваційних кластерів, технопарків та мереж підтримки стартапів [10; 11; 14]. Дослідження С. Білоус-Сергеевої демонструють, що інноваційне підприємництво здатне формувати нові можливості зростання економіки України, підвищуючи її інвестиційну привабливість та стійкість до шоків [10].

З точки зору макrorівня, згідно з аналітикою ОЕСР, інноваційна активність підприємств істотно корелює з динамікою продуктивності праці,

експортною орієнтацією та здатністю економіки адаптуватися до технологічних і соціальних зрушень [16; 17]. Українські дослідження також підтверджують, що інновації є одним із базових драйверів економічного зростання, особливо в умовах обмеженості традиційних ресурсів та потреби у швидкому відновленні виробничих і логістичних ланцюгів [18; 19].

Водночас, як свідчать сучасні оцінки інноваційної активності підприємств, частка інноваційно активних суб'єктів господарювання в Україні залишається обмеженою, а структура їхніх витрат на інновації нерівномірно зсунута в бік придбання готового обладнання, а не створення власних інноваційних рішень [1; 19; 20]. Аналітика ГК Center фіксує зростання інноваційних витрат, насамперед за рахунок оборонних технологій та технологій подвійного призначення, що, з одного боку, посилює технологічний рівень окремих секторів, а з іншого – загострює питання захищеності підприємств від нових ризиків і загроз [20].

Сучасні підходи до оцінювання економічної безпеки інноваційних підприємств ґрунтуються на поєднанні інтегральних індексів, індикативного аналізу та елементів економіко-математичного моделювання [5–7; 13]. У роботах Н. Літвін та співавторів [5], В. Бліхар та співавторів [13] запропоновано використання адаптованої моделі Солоу для оцінювання рівня економічної безпеки інноваційно активних підприємств, де до набору факторів включено обсяг інвестицій в інновації, наявні трудові ресурси, виробничі активи та показники кінцевого продукту. О. Баженова, Н. Белоус та І. Чорнодід [6], розглядаючи систему оцінювання економічної безпеки підприємств в умовах надзвичайних ситуацій, виділяють три етапи: планування, реалізацію та інтерпретацію результатів, підкреслюючи важливість ідентифікації «слабких» компонент системи безпеки.

У роботі О. Савченко та Л. Приступи [7] інноваційний інструментарій забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах нестабільності

доповнюється використанням цифрових платформ моніторингу ризиків, систем раннього попередження та аналітики даних.

Міжнародні стандарти вимірювання інновацій (Oslo Manual 2018, OECD STI Outlook) надають методологічні орієнтири щодо збору й обробки даних про інноваційну діяльність, що може бути використано при розробці систем оцінювання економічної безпеки інноваційного підприємництва [16; 17].

На основі узагальнення ряду підходів до оцінювання [5–7; 13; 17] існує необхідність інтеграції індикаторного та інтегрального підходів із формуванням спеціалізованої системи оцінювання та моніторингу економічної безпеки інноваційних підприємств (рис. 1).

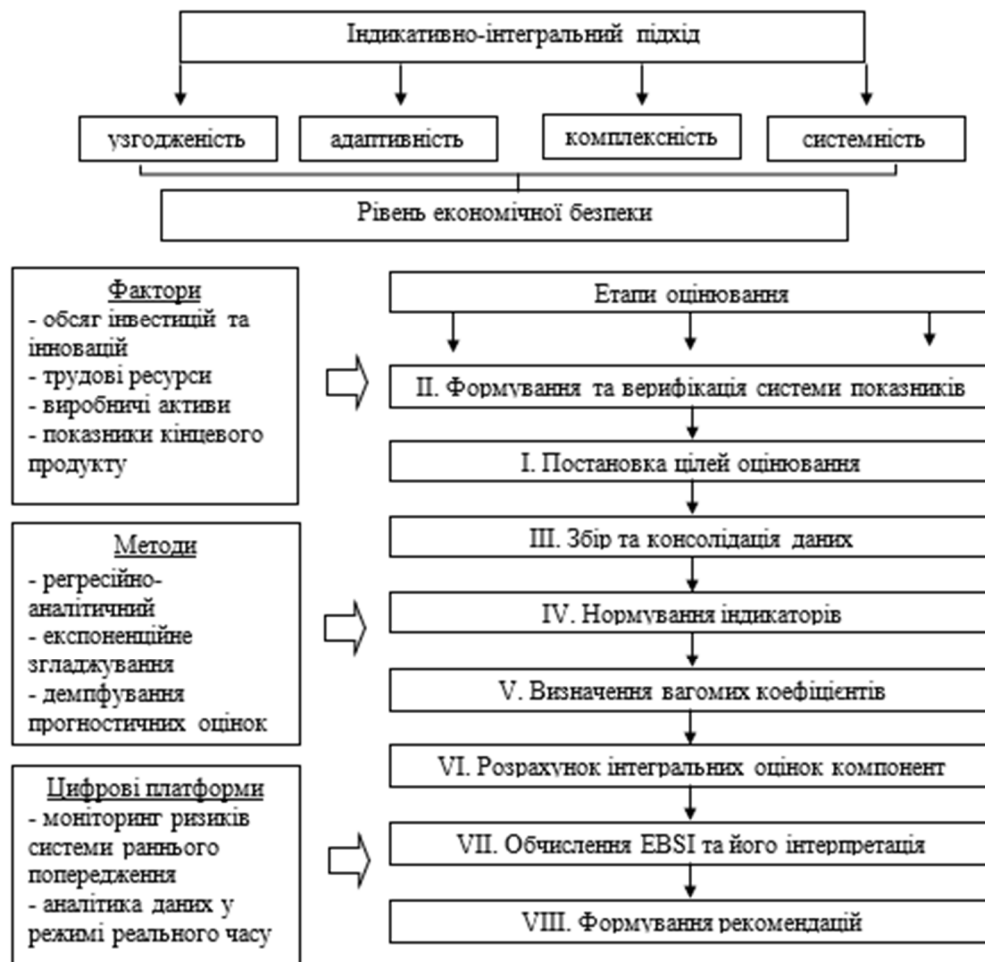

Рис. 1. Схема індикаторно-інтегрального оцінювання економічної безпеки інноваційного підприємництва

Джерело: складено автором на основі аналізу [5–7; 13; 17]

Індикаторно-інтегральний підхід ґрунтується на таких принципах:

- системності – охоплення ключових компонент економічної безпеки інноваційного підприємства (фінансово-інвестиційна, інноваційно-технологічна, кадрово-інтелектуальна, інформаційно-цифрова, ринково-інституційна) (табл. 1);
- комплексності – поєднання кількісних та якісних показників, статистичних даних, експертних оцінок;
- адаптивності – можливість коригування структури показників залежно від галузі та розміру підприємства;
- узгодженості з міжнародними та національними методологіями вимірювання інноваційної діяльності [9; 13].

Таблиця 1

Система показників оцінювання економічної безпеки інноваційного підприємництва

Компонента	Приклади індикаторів	Зміст
Фінансово-інвестиційна (F)	Рентабельність інноваційних продуктів; частка інвестицій у НДДКР; коефіцієнт автономії	Відображає фінансову стійкість, здатність фінансувати інновації, стійкість до шоків
Інноваційно-технологічна (I)	Частка інноваційної продукції в загальному обсязі реалізації; частка витрат на інновації; кількість впроваджених інновацій; ступінь модернізації основних фондів	Характеризує інтенсивність і результативність інноваційної діяльності
Кадрово-інтелектуальна (H)	Частка персоналу в НДДКР; індекс компетентностей; плинність висококваліфікованих кадрів; частка витрат на навчання	Характеризує людський капітал та спроможність до генерування інновацій
Інформаційно-цифрова (D)	Рівень цифрової зрілості; наявність корпоративних інформаційних систем; кількість кіберінцидентів; ступінь захищеності інформаційних активів	Оцінює цифрову стійкість та кібербезпеку
Ринково-інституційна (M)	Частка ринку; диверсифікація ринків збуту; участь у кластерах, технопарках; індекс регуляторного середовища	Відображає стійкість ринкових позицій і вплив інституційного середовища

Джерело: власна розробка автора

Рівень економічної безпеки інноваційного підприємства пропонується вимірювати на основі інтегрального індексу економічної безпеки інноваційного підприємства (EBSII – Economic Business Security of Innovation Index):

$$EBSII = \sum_{j=1}^m W_j \cdot S_j \quad (1)$$

де S_j – інтегральна оцінка j -тої компоненти економічної безпеки;

W_j – ваговий коефіцієнт j -тої компоненти ($\sum_{j=1}^m W_j = 1$);

m – кількість складових.

Кожна компонента, в свою чергу, обчислюється як:

$$S_j = \sum_{i=1}^{n_j} w_{ij} \cdot I_{ij} \quad (2)$$

де I_{ij} – нормоване значення i -го індикатора в межах j -тої складової (0–1);

w_{ij} – ваговий коефіцієнт індикатора ($\sum_{i=1}^{n_j} w_{ij} = 1$).

Нормування індикаторів здійснюється за лінійними шкалами «більше – краще» або «менше – краще» з використанням еталонних та критичних значень.

Характеристика рівнів економічної безпеки інноваційного підприємництва наведена в табл. 2.

Таблиця 2

Шкала рівнів економічної безпеки інноваційного підприємництва

Інтервал EBSI	Рівень безпеки	Характеристика стану
0,80–1,00	Високий	Стійкий інноваційний розвиток, контрольованість ризиків
0,60–0,79	Достатній	Загалом безпечний стан, можливі вразливості в окремих складових
0,40–0,59	Задовільний	Підвищена чутливість до шоків, фрагментарність інноваційних проєктів
0,20–0,39	Низький	Значні ризики реалізації інновацій, недостатня фінансова та цифрова стійкість
0–0,19	Критичний	Загроза втрати інноваційного потенціалу та виходу з ринку

Джерело: власна розробка автора

Оцінювання економічної безпеки інноваційного підприємництва доцільно розглядати не як разову процедуру, а як елемент безперервної системи оцінювання та моніторингу, інтегрованої в загальну систему управління підприємством.

Під системою оцінювання та моніторингу економічної безпеки інноваційного підприємництва розуміється сукупність організаційних, методичних, інформаційно-аналітичних та технологічних елементів, що забезпечують систематичне вимірювання, аналіз, візуалізацію та інтерпретацію параметрів економічної безпеки інноваційно активних підприємств з метою підтримки управлінських рішень на стратегічному й операційному рівнях (рис. 2).

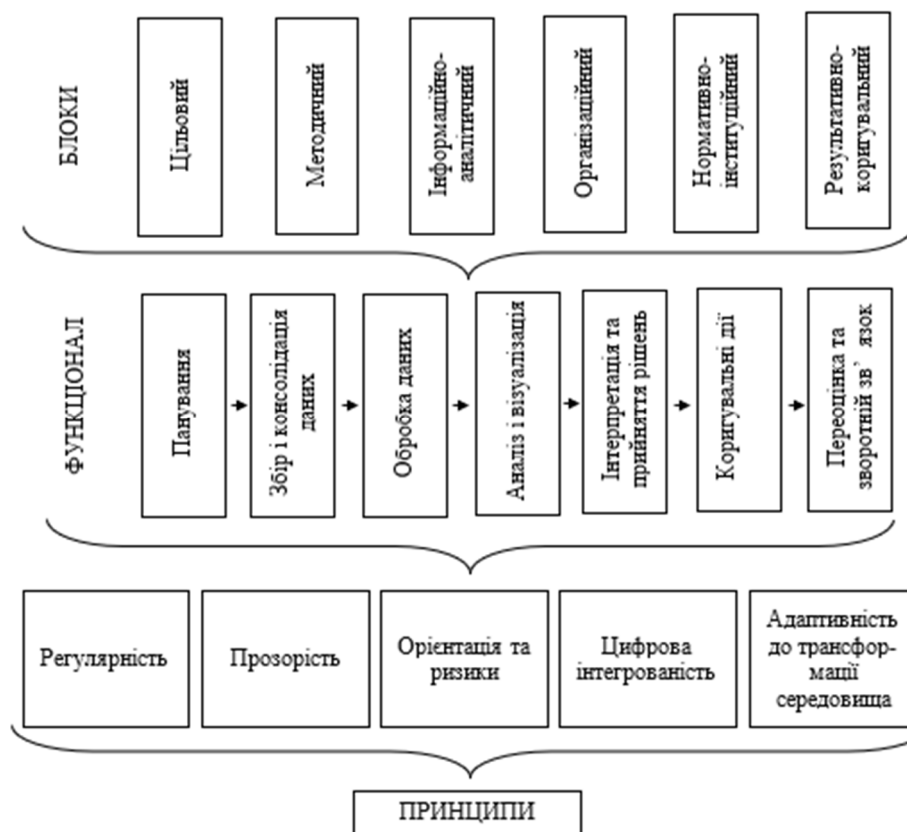

Рис. 2. Концептуальна система оцінювання та моніторингу економічної безпеки інноваційного підприємства

Джерело: власна розробка автора

Концептуально система базується на таких принципах:

- регулярності (періодичне оновлення даних та показників EBSII);
- прозорості (чіткі методики розрахунку, фіксовані порогові значення);
- орієнтації на ризики (фокус на виявленні та ранньому попередженні загроз);
- цифрової інтегрованості (інтегрованість у корпоративні інформаційні системи);
- адаптивності до трансформаційного середовища (можливість оперативного коригування складу індикаторів, ваг та порогових значень).

Структуру системи доцільно відобразити у вигляді комплексу блоків:

1. Цільовий блок визначає стратегічні орієнтири економічної безпеки інноваційного підприємства, цільові (еталонні) значення інтегрального показника EBSII та окремих компонент.

2. Методичний блок містить:

- систему показників (табл. 1);
- алгоритм індикаторно-інтегрального оцінювання (рис. 1);
- методики нормування, визначення ваг, побудови шкал інтерпретації (табл. 2).

3. Інформаційно-аналітичний блок включає:

- джерела даних (фінансова та управлінська звітність, статистика, результати опитувань, дані інформаційних систем);
- інструменти оброблення та аналізу даних (BI-системи, модулі аналітики в ERP, спеціалізовані програмні рішення для ризик-менеджменту);
- візуалізаційні засоби (дашборди, інтерактивні панелі, графіки EBSII та його складових).

4. Організаційний блок визначає:

- суб'єктів моніторингу (служба економічної безпеки, фінансовий департамент, науково-дослідний підрозділ, ІТ-служба);
- регламенти проведення оцінювання (періодичність, порядок збору та верифікації даних);
- порядок інтеграції результатів оцінювання в систему прийняття рішень (управлінська звітність, стратегічне планування).

5. Нормативно-інституційний блок визначає зовнішні вимоги: національне законодавство, міжнародні стандарти (ISO 27001, ISO 31000, рекомендації ОЕСР та Oslo Manual щодо інноваційної статистики) [16; 17].

6. Результативно-коригувальний блок передбачає:

- формування інтегральних оцінок (EBSI, компоненти індексу F, I, H, D, M);
- ідентифікацію «вузьких місць»;
- розроблення коригувальних заходів (фінансових, організаційних, технологічних, кадрових);
- систему моніторингу.

На практичному рівні система оцінювання та моніторингу функціонує як замкнений управлінський цикл, який включає фази:

1. Планування – встановлення цілей, вибір індикаторів, визначення періодичності моніторингу (наприклад, квартал, півріччя, рік).

2. Збір і консолідація даних – автоматизоване або напівавтоматизоване завантаження показників з бухгалтерських, управлінських та операційних систем.

3. Оброблення даних – нормування, розрахунок складових та інтегрального показника EBSII, формування динамічних рядів.

4. Аналіз і візуалізація – побудова дашбордів: графіків динаміки EBSII, радарних діаграм компонент індексу, теплових карт ризиків.

5. Інтерпретація та прийняття рішень – зіставлення фактичних значень з пороговими, сценарний аналіз, ухвалення управлінських рішень.

6. Коригувальні дії – реалізація комплексів заходів у фінансовій, технологічній, кадровій, інформаційній та ринковій площинах.

7. Переоцінка та зворотний зв'язок – повторне оцінювання, уточнення системи індикаторів і ваг.

Для інноваційно активних підприємств доцільно інтегрувати систему моніторингу економічної безпеки з системами управління інноваційними проєктами та портфелями, що дозволяє простежувати взаємозв'язок між рівнем EBSII та результативністю інноваційної діяльності.

Висновки. Економічна безпека інноваційного підприємництва в умовах трансформаційної економіки є багатовимірною категорією, що поєднує фінансово-інвестиційні, інноваційно-технологічні, кадрово-інтелектуальні, інформаційно-цифрові та ринково-інституційні аспекти. Її специфіка зумовлена високою залежністю від нематеріальних активів, інноваційних компетентностей та цифрових технологій.

Аналіз наукових підходів засвідчив наявність значного напрацювання щодо оцінювання економічної безпеки підприємств та інноваційної діяльності, однак існує потреба в адаптації цих моделей до умов трансформаційної економіки України, воєнних викликів та цифрової трансформації.

Запропонований індикаторно-інтегральний підхід до оцінювання економічної безпеки інноваційного підприємництва передбачає використання системи нормованих показників, згрупованих у п'ять компонент (F, I, H, D, M), та інтегрального показника EBSII, інтерпретованого за шкалою рівнів безпеки.

Розроблена система оцінювання та моніторингу економічної безпеки інноваційного підприємництва інтегрує методичний, інформаційно-аналітичний, організаційний та нормативно-інституційний блоки й забезпечує перехід від разових оцінок до безперервного моніторингу, оснований на цифрових аналітичних інструментах. Це створює підґрунтя для своєчасного виявлення загроз, підтримки прийняття управлінських рішень та формування стійких траєкторій інноваційного розвитку підприємств.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричною апробацією запропонованої системи оцінювання та моніторингу на вибірці реальних інноваційно активних підприємств, удосконаленням методів визначення вагових коефіцієнтів на основі економетричного моделювання, а також поглибленням аналізу взаємозв'язку між EBSII та результативністю інноваційної діяльності в різних галузях.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. Офіційний вебсайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Avanesova N., Chuprin Y. Enterprise economic security: essential characteristics of the concept. *Innovative technologies and scientific solutions for industries*. 2017. No. 1(1). P. 98–102. DOI: <https://doi.org/10.30837/2522-9818.2017.1.098>.
3. Гринько Т., Гвініашвілі Т., Бірюкова П. Інноваційна складова економічної безпеки підприємства. *Innovation and sustainability*. 2024. No. 2, P. 20–32. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2024.2.20.32>
4. Дьяченко О. А., Артеменко Л. П. Економічна безпека інноваційно-орієнтованих підприємств в умовах євроінтеграції. *Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут"*. 2015. № 12. С. 173–180. URL: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/download/45286/41576/91056>. (дата звернення: 14.11.2025).
5. Litvin N., Grabar N., Tymofeev S., Harasym P., Myshchyshyn O. Assessment of the level of economic security of innovatively active enterprises as the basis of the management process within the financial and legal field. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 2021. No. 4 (39). P. 209–215. URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/statti/litvin_0008.pdf. (дата звернення: 15.11.2025).

6. Bazhenova O. V., Belous N. D., Chornodid I. S. Economic security assessment system of enterprises in emergent situations. *Globalization and Business*. 2020. Vol. 5, No. 9. P. 11–19. DOI: <https://doi.org/10.35945/gb.2020.09.001>.

7. Savchenko O., Prystupa L. Innovative toolkit for safeguarding the economic stability of enterprises in unstable conditions. *Modelling the development of the economic systems*. 2024. No. 4. P. 92–97. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-14-12>.

8. Davymuka S. A., Popadynets N. M. Trends in the development of innovative entrepreneurship and prospects for post-war reconstruction. *Economic innovations*. 2024. Vol. 26, No. 4(93). P. 20–32. DOI: [https://doi.org/10.31520/ei.2024.26.4\(93\).20-32](https://doi.org/10.31520/ei.2024.26.4(93).20-32).

9. Ангелко І., Самотій Н., Лех Г. Роль інноваційного підприємництва у забезпеченні економічного розвитку України у післявоєнний період. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 5. С. 70–74. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-322-5-10>.

10. Білоус-Сергеева С. О. Інноваційне підприємництво як ключовий фактор розвитку регіону у післявоєнний період. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки*. 2023. Вип. 38. С. 50–55. DOI: [https://doi.org/10.31498/2225-6725.1\(38\).2023.280738](https://doi.org/10.31498/2225-6725.1(38).2023.280738).

11. Ільчишин М. З. Зміст і характеристики інноваційного підприємництва. *Академічні візії*. 2024. Вип. 37. С. 45–52. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14173889>.

12. Васильченко М., Кравченко О. Управління інноваційним підприємництвом в Україні: нові вектори змін в умовах викликів війни та післявоєнного відновлення економіки. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 74. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-53>.

13. Blikhar V., Kopytko M., Lychenko I., Vinichuk M., Polishchuk R. Assessment of the level of economic security of innovative enterprises: economic and

legal aspect. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2021. No. 3 (38). P. 240–248. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237453>.

14. Ліба Н., Турянчик Ю., Лендел М. Інноваційні стратегії розвитку бізнесу в умовах післявоєнного відновлення України: виклики інтеграції та роль підприємницької активності. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 2 (53). С. 329–334. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-45>

15. Malysh V. Innovation and investment determinants of ensuring the economic security of industrial enterprises. *Scientific Bulletin of Polissya*. 2024. No. 2(29). P. 308–321. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2\(29\)-308-321](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2(29)-308-321).

16. Oslo Manual 2018: Guidelines for collecting, reporting and using data on innovation. 4th ed. The measurement of scientific, technological and innovation activities. Paris: OECD Publishing, 2018. 258 p. DOI: <https://doi.org/10.1787/9789264304604-en>.

17. OECD science, technology and innovation outlook 2023: enabling transitions in times of disruption. Paris: OECD Publishing, 2023. 227 p. DOI: <https://doi.org/10.1787/0b55736e-en>.

18. Сарахман М. І., Дербаль С. І. Роль інновацій у зростанні економіки: теорія та практика. *Міжнародний науковий журнал «Освіта і наука»*. 2024. Вип. 1(36). С. 290–293. URL: <http://msu.edu.ua/> (дата звернення: 20.11.2025).

19. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність в Україні у 2023 році: науково-аналітична доповідь / за ред. Т. В. Писаренка. Київ: УкрІНТЕІ, 2024. 108 с.

20. За рахунок оборонних R&D витрати на інновації в Україні у 2024-му зросли удвічі. *GMK Center*. 26.08.2025. URL: <https://gmk.center/ua>. (дата звернення: 08.12.2025).

21. Plyash O., Lupak R., Kravchenko M., Trofymenko O., Duliaba N., Dzhadan I. A forecasting model for assessing the influence of the components of technological growth on economic security. *Business: Theory and Practice*. 2022. Vol. 23, No. 1. P. 175–186. DOI: <https://doi.org/10.3846/btp.2022.15298>.